БРОЈ 12. ЦЕТИЊЕ, сриједа 18. фебруара 1915. год. ГОДИНА VIII.

ЦИЈЕНА:
Црну Гору на годину 10 перп., на по год. за 5 перп.; ван земље 15 франака у злату.
за Црну Гору број 10 пара
за Стране Земље број 20 пара
лист излази
УТОРНИКОМ и ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)
ADRESSE:
„Viesnik“ Cettigné (Monténégro)
Рукописе ваља слати Уредништву „Вјесника“
а претплату и огласе Администрацији
Огласи се наплаћују по погодби

Проблеми неутралности

Париски „Тан“ пише:

Извјестан број неутралних земаља као да је, по својој властитој вољи, намијењен да остане изван сукоба који се протеже од Јевропе до Азије. Они немају територијалних захтјева да постављају код зараћених држава, и као Румунију и Италију, њих не гони неодољива струја јавнога мишљења ка ефективној окупацији иредентистичких територија. Ни скандинавске земље, осим Данске, којој су Пруска и Аустрија одсјекле Шлезвиг-Холштајн, ни Холандија, ни Швајцарска, ни Шпанија, ни републике преко мора, не налазе се пред приликама сличним онима коіе Бугарску доводе до потребе да се изјасни за једну или другу од зараћених страна, или које су, још од сада, одлучиле држање Грчке и Португалије.

Све те неутралне државе и даље уживају користи мира. Једини губитци које они трпе јесу материјалнога реда, и они потичу једино из кризе која долази због затварања извјесних тржишта. Незгода коју сузбијање ратне контрабанде намеће њиховој трговини или њихову поморском транспорту неизбјежна је посљедица непријатељства и за извјесне од њих, она се дјелом надокнађава нестанком њемачке конкуренције. На против све грозоте рата растржу народе, који су били изненађени бруталним германским нападом, и који, бранећи своју територију, бране у исто вријеме независност свих народа којима је пријетило најмонструозније господарство.

Положај оних који остају прости гледаоци јевропскога рата у толико је више привилегован што ствар за коју се савезници боре најбољом крвљу својом и свим имањем својим, по цијену неисказаних болова и неизрачунљивих губитака, јесте у исто вријеме и њихова ствар. Наша побједа уjемчиће и њихову безбједност; наше уништење било би и уништење њихова националног живота, њихове слободе. Контраст између тих користи за неутралне и одсутност сваког приноса с њихове стране борби изазвали су код извјесних племенитих духова унутрашњу узбуну. У Сједињеним Државама, на име, г. Рузвелт је лојално поставио питање да се сазна да ли неутрални имају права задржати пасивно држање пред једном борбом, у којој је и њихова властита будућност у питању, и чекати, не рискујући ништа, исход борбе заметнуте противу оних који исповиједају презирање за уговоре и за међународно право. Триумф савезника указује се свим народима на земљи као гарантија за њихову безбједност, као обећање њиховог економског развитка, изван сваког туђинског угњетавања. Зар, према томе, логика и њима не савјетује, да, и сами, убрзају долазак тога бољег живота? И са разних страна питали су се, за што активна сурадња неутралних не би потпомогла напоре народа који се до сада боре за слободу цијелога човјечанства и сами подносе колосални терет ове џиновске борбе?

Тај озбиљни проблем не поставља се само у Сједињеним Државама. Чак и у Шпанији гроф Романос говорио је о „неутралностима које убијају“. Али ми остављамо неутралнима бригу да расправе тај тешки случај са својом властитом савјешћу. Њихове владе инспирују се интересима чији су они чувари, јавним осјећањем, приликама. Савезници немају да врше притисак на одлуке небораца. Ови нама дугују само обећану неутралност. Ако, у границама те неутралности, њихово јавно мишљење потпомаже наше напоре својим симпатијама, свједоџбе тих симпатија примамо са захвалношћу, али не да из њих изводимо право за индискретне захтјеве.

Те симпатије, свакојако, наилазе на погрешан пут када се формулишу жељама за прерани мир. Мир који би се ограничио на то да учини крај непријатељствима, а да ми у исто вријеме не уредимо питања којима овај рат треба да даде ријешење, донио би краја нашим садашњим патњама само да би нас изложио много већим невољама у блиској будућности. Белгијанци, Французи, Енглези, Руси, Србијанци, Црногорци зауставили су полет пљачкашких царевина. Офансива наших непријатеља сломљена је, њихова дефансива такође ће бити сломљена. И то је тренутак који бирају да би сугеровали неутралним владама посредничке иницијативе! Као да ове не би служиле једино погледима наших нападача, било да им пруже средство да изврше потребне поправке, било да учине да никну клице моралнога разједињења које се германска [illegible] труди да убаци свим могућим средствима код неутралних као и код зараћених страна.

Неутралне владе, неопортуном интервенцијом изложиле би се тако да компромитују ону безбједност будућности која ће бити добит коју ће оне добити од наше потпуне побједе. Најзад, та пресија која се врши на јавне власти које су себи створиле, од уздржљивости у овоме сукобу и од беспристрасности, оштро правило, зар оно није исто тако за осуду као и манифестације јавног мишљења у корист једне или друге зараћене стране чија је репресија по некад била тако брза и тако оштра.

Избор између уздржљивости до краја и интервенције уз савезнике чини за свакога од неутралних питање оцјене, питање савјести које се може испитивати само у пуној независности и у пуној слободи. Али се више не може сумњати да општи интерес налаже свима да не учине ништа што би могло омести или закаснити дефинитивни пораз газилаца уговора или убица по наредби. Мислимо поред осталога да је дужност гледалаца, који имају да се користе борбом, да оставе онима који су од прије пет и по мјесеца у борби са варварима, бригу да одлучују сами под којим ће погодбама и у којем тренутку вратити мач у корице и сматрати да су довршили свој ослободилачки задатак.

Рушење четворног савеза

„Рускоје Слово“ од 16. јануара ов. године доноси под горњим насловом овај чланак:

Из Букурешта стигле су нам вијести од особите важности, које бацају свјетлост на положај Румуније у овоме великоме рату. Према тијем вијестима, Румунија је још од 1884. године везана са Њемачком и Аустро-Угарском тајним уговором за одбрану. До сада је било познато само то, да је између Аустрије и Румуније постојала војена конвенција, за коју се рачунало, да је већ изгубила снагу. На овај начин Тројни Савез био је фактички претворен у Четворни Савез. Није познато, да ли је Румунија била везана уговором и са Италијом. Али и ако није било између ове потоње двије државе формалног савезног уговора, то није могло сметати, да све четири заједно ступе у борбу, ако само наступи casus foederis, — другим ријечима, ако један савезник буде нападнут. Осим Аустро-Угарске, Италије и Румуније, улазила је у сферу германског утицаја и Турска има већ више но 10 год., која се је послије балканског рата претворила у правог њемачког вазала, а такође и Бугарска, за коју 1909.—1912. године нијесу биле ништа друго до привремено одступање од принципа спољашње политике Кобуршке династије. На тај начин нашло се под врховним руководством императора Вилхелма II шест јевропских држава.

Поред свега антагонизма интереса и традиција између појединих чланова овога оригиналнога савеза, моћ тевтонска показала се је као довољна, да занесе и прикује пет великих и малих држава за побједна кола Германије. Спре[illegible]рију, пруски [illegible] свјетску империју, [illegible] јој оснују колосални темељ од Сјеверног Мора до Персијскога Залива и од благословених брегова Сицилије до магновитога Понта Евксинуса.

Тројни Споразум појавио се је као историјски неопходан против поменуте шесторне комбинације, са Германијом на челу. Русија, Енглеска и Француска могле су од самог почетка посигурно рачунати у Европи само на Србију, Црну Гору и Грчку, те се је према томе назад неколико година цар Вилхелм осјећао као потпун господар ситуације. Потсдамски споразум од 1910. године био је кулминацијона тачка германске политике и германске моћи. Али цар Вилхелм сувише је похитао, и знаменити агадирски поступак растргао је лукаво сплетену мрежу берлинске дипломације. Руска дипломација на вријеме је разумјела куда се циља и С. Д. Сазонов одмах је предузео мјере, да разјасни стварни положај. Састанак у Раконићи знатно је измијенио дотадашњи положај Италије и римски кабинет одлучно се је одрекао, да плива у водама ратоборног германизма, и ријешио је, да се строго држи буквалног смисла уговора Тројног Савеза, према којему је Италија дужна помагати своје савезнике само у случају ако буду нападнути. Са Румунијом постигуто је то исто при састанку у Констанци, кад је румунска влада одлучила, да се није дужна примити учешћа у нападу германских држава на Русију. Г. Сазонов успио је на тај начин, да дипломатским путем разбије четворни савез и истргао је Италију и Румунију из канџи аустро-германског шовинизма. Поставши на тај начин само савез за одбрану, четворни је савез изгубио своју вриједност за свјетску политику Германије. Цар Вилхелм похитао је, да поправи мачем оно, што је изгубио дипломатским путем.

Тајни Уговор, који је везао Румунију са германским државама, узрок је, што румунска влада за вријеме краља Карла а уз пркос вољи народној, није ни главе окренула на мађарске зулуме у Трансилванији. Тешко је за неколико мјесеци пријећи од савезног уговора на објаву рата, али по срећи бечки кабинет сам се је постарао, да тај корак Румунији не само олакша, него и да учини, да је тај корак неизбјежан. Године 1913. Аустрија се је спремала, да нападне на Србију не обзирући се на то, што је Румунија била баш тада закључила споразум са Србијом и прогласила букурешки уговор за основ своје политике. Као што је познато из изјаве Ђолитијеве, протест Италије и Румуније задржао је тада Аустрију од објаве рата Србији. Да не би поново наишао на такав протест од стране својих савезника, гроф Берхтолд сакрио је од Рима и Букурешта прекид, који је прошле године спремао са Србијом и одлучио је, да их изненади свршеним чином. Овакав вјероломни поступак отворио је очи и најпростодушнијим румунским политичарима, те је и аустро-румунски савез изгубио своју силу. Неразумљиво је, како је Аустрија, чија се је политика потоњих година заносила грофом Тисом, могла дати Румунији толико разлога за отворен прекид. Гомилање германске војске је ова сматрати за изазивање. Кад на то румунска влада не би обратила пажњу, значило би да она пренебрегава најбитније интересе своје државе. Рат Румуније против Аустрије природна је посљедица развоја свијех догађаја послије балканског рата и питање је само о времену кад ће да наступи. Крвави Кајзер мора кривити самога себе, ако је његов злочиначки рад претворио и пријатеље у непријатеље.

Овдашњи Цаско-Руски Војни Агент г. генерал Н. Потапов примио је ова службена саопштења:

Петроград, 14. фебруара. у 2.20 по подне. Непријатељска пјешадија, која је код Свентојанска прешла преко Њемена, *пребачена је на лијеву обалу.*

На лијевој обали Њемена, сјеверно од утврђења Гродно, наставља се бој на знатном фронту; при томе поједина села прелазе из руке у руку.

Њемачка опсадна артиљерија тешкога калибра почела је бомбардовати тврђаву Осовац.

12. фебруара на фронту између Бобра и Едвабна одбијен је крајње напрегнут нападај Нијемаца *с огромним губитцима за њих. У Праснишком рејону наша је војска постигла знатних успјеха,* **пошто је приморала Нијемце да одступе на фронту око 40 километара.** Наша војска продужава да успјешно јуриша на села, у којима се још задржава непријатељ. *При томе смо заробили више од 1.000 војника и много митраљеза.*

На лијевој обали Висле одбили смо њемачке нападаје у рејону Боржимова и одржали се на пољском имању Могели, које смо заузели 11. фебруара. Потврђује се да је

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

непријатељ у том рејону претрпио знатне губитке; ми смо заплијенили 4 справе за бацање бомба.

У западној Галицији, у рејону Закличина, одбили смо поновне аустријске нападаје, које је помагала јака артиљеријска ватра. Аустријски губитци били врло велики.

У Источној Галицији, у рејону Розњатова, одбили смо 4 аустријска напада и заробили преко 400 војника. *Предње трупе непријатељске бачене су иза линије Колива—Рибно.*

Према накнадно добивеним подацима наши су успјеси у Прасништком рејону узели знатне сразмјере у току 11. и 12. фебруара и ноћи од 12. 13. фебруара. Наша војска, савлађујући јуначки уз артиљеријску ватру и бајонете њемачки отпор, енергично продире напријед. Непријатељ одступа на цијелом фронту, остављајући нам заробљенике, топове, митраљезе и комору.

Успјеху наше војске много су допринијели оклопни аутомобили, који су гдјегдје отварали ватру на Њемце у растојању од неколико десетина корака.

Њемачки су губитци врло велики: до овога тренутка утврђено је, да смо у току 11. и 12. фебруара заробили Њемцима 30 официра, 2.600 војника и заплијенили 7 топова, 11 митраљеза и велику количину коморе.

Петроград, 14. фебруара у 2·25 по подне.

У току 13. фебруара *Њемци су на великом дијелу цијелога фронта, судећи по свима знацима, прешли у дефанзиву.*

На лијевој обали Њемена дошло је до сукоба на путовима према Симну и Сересу *усљед наступања наших предњих трупа.*

Сјеверно од Гродна ратна се акција већином ограничила на јаку артиљеријску паљбу.

Код Черњаве кренуо је један њемачки, *батаљон* ријеке Боора. Пошто смо видјели, да је дио непријатељске колоне већ прешао на нашу обалу, отворили смо на непријатеља смртоносну артиљеријску ватру, *која је уништила готово цијелу непријатељску колону.* Оно мало Њемаца, што је претекло, свега 5 официра и неколико десетина војника, предали су се.

Артиљерија са Осовца води успјешну борбу с опсадним непријатељским батеријама, које у свом саставу имаду хаубице од 28 и 30 центиментара.

У Прасништком рејону врши се енергично наше наступање. Одступање Њемаца захвата врло широк фронт, а на мјестима се претвара у неуредно бјегство. Број заробљених, који су до сада пописани, износи 40 официра и 3.600 војника. Заробљеници непрестано придолазе и то у знатном броју. У нападајима на Њемце, који одступају, успјешно учествује наша коњица.

На лијевој обали Висле, на Дунајцу и у Карпатима нема знатнијих промјена.

У Источној Галицији, у рејону Возњатова, ми се и даље успјешно боримо с Аустријанцима. За неколико посљедњих дана ту је заробљено 9 официра и 1.593 војника, а заплијењено је 5 непријатељских митраљеза.

На Кавкаском фронту 10. фебруара одбијени су уз велике непријатељске губитке покушаји Турака, да овладају висовима на лијевој обали ријеке Ичхала-Су. Наша је војска 11. фебруара с великим успјехом напредовала у Зачорохском Крају. На осталим фронтовима било је у току посљедњих дана само незначајних артиљеријских препуцавања.

Петроград, 15. фебруара у 8·50 у вече.

На лијевој обали Њемена и сјеверно од Гродна развија се битка *на знатној удаљености испред утврђења* Нападај с једне и друге стране прати снажна артиљеријска ватра, а висови и села прелазе из руке у руку. При успјешном јуришу на коту 103 *ми смо заплијенили 5 њемачких топова и заробили неколико стотина војника.* Тај вис као и остали у правцу села Келбаске, остали су иза нас у вече 14. фебруара.

Артиљеријска борба под Осовцем и даље траје.

Ноћу 14. фебруара, непријатељ је примивши нова појачања, опет упао у Прасниш. Цио дан касније водила се иза Прасниша упорна борба, а 14. фебруара у вече Прасниш је опет био у нашим рукама. *Непријатељ, који је бранио град, положио је оружје, али се број заробљеника због величине није могао још утврдити.* На другим дијеловима Прасништког фронта *ми смо такођер постигли знатних успјеха: на многим мјестима непријатељ је оставио и своју комору и своје рањенике.* Наша храбра војска добива због постигнутих успјеха све већи мах не обзирући се ни на упоран отпор непријатеља ни на умор. Број заробљених, пописаних и већ отпремљених у позадину износи: 58 официра и 5.400 војвика.

На лијевој обали Висле, на Дунајцу и у Карпатима, нема знатнијих промјена.

У Источној Галицији наша је војска кренувши се напријед из долине ријеке Чемаве на фронт Јасеновац—Розњатов, *нанијела Аустријанцима тежак пораз.* Наше је наступање водило кроз густе шуме, гдје су наши пукови морали да крче себи пут бојонетама и кундацима, пошто није могла учествовати артиљерија. *У том зимском боју заробили смо 4.000 војника и 9 митраљеза.*

Војска успјешно пробила напријед у Зачорохском крају, гонећи Турке са заузетих позиција. У Алашкерској долини и на прелазима јужно од Алашкерта *наша је војска у боју заплијенила 2 турска топа.*

ТЕЛЕГРАМИ

Ниш, 13. фебруара. *Генерал Вукоман Арачић, командант ужичке војске, умро је јуче на војишту од пјегавог тифуса.* Покојник је био један од наших најспособнијих и најдаровитијих официра. Учествовао је у свима досадашњим ратовима. Нарочито се истакао завријеме српско-бугарског рата 1913. г. Његова је војска освојила Пелоградчик и опсјела Видин. У рату са Аустријом такође је имао великих успјеха у Босни. Слава му!

Ниш, 13. фебруара. Управа Државног Монопола још у мјесецу децембру исплатила је париским банкама и 6,775.000 динара на име ануитетске службе 5% зајма од 1913. за 16. марта ове год. На тај начин она је измирила све ануитетске рокове до 1. марта по новом кал. 1915. г., у износу од динара 46,076.062·18.

Ниш, 13. феаруара. Главни Одбор за помоћ војним обвезницима и пострадалима у рату, посла је јуче понуде за ужичку војску два вагона. Ову експедицију прат г. Зарија Поповић, члан одбора. Експедиција садржи ове предмете и понуде: кошуља, гаћа, вуненихчарапа, пешкира, један џак пешира небројених шалова, кожуха, гуњака, вунених гаћа, спаваће кошуље, фланела, рукавица, појаса, назувица, болничког материјал овојака, кеса с поклонима, сапуна за умивање, шећера, дувана, ја, сукна за обојке. Уз ову експедицију Главни Одбор је посла и поклоне Кола Српских Сестара: шећера, башљика, рубља, чарапа, бомбона.

Ниш, 13. фебруара. Приликом проласка Ђенерала По-а приложили су инвалидском фонду г. Амаражи 500 дин. и г. Гасо 1000 дин.

Ниш, 14. фебруара. Аксентије Обрадовић, професор богословије Св. Саве, добровољни постиљон војне поште у другој армији, умро је 12. овог мјесеца код своје куће у Великој Плани гдје је био на боловању.

Ниш, 14. фебруара. На горњем току Дрима покушали су Арнаути јуче нов напад на нашу територију. Нападачи нијесу успјели продријети дубље на наше земљиште, јер их је војска брзо сузбила. Наше жртве су врло мале.

Ниш, 13. фебруара. Њ. В. Престолонасљедник Александар изволио је примити јуче у аудијенцију чланове Рокфелерове комисије. Чланови су изложили циљ свога пута. Њ. В. благоволио је изјавити благодарност и пожелио им срећан пут.

Делхи, 9. фебр. Законодавни савјет под предсједништвом Лорда Харнига изгласао је јутрос једнодушно резолуцију у којој се изјављује лојалност индијском Цару, а енглеском краљу захвалност на личној пажњи Његовог Величанства индијским војницима. Вицекраљ је обећао да ту резолуцију саопшти Цару и Краљу.

Лондон, 9. фебруара. Г. Аскит је изјавио у Доњем Дому да савезничке владе проучавају питање о репресалијама које треба предузети против њемачке политике која напада и уништава трговачке бродове савезничке и неутралне.

Париз, 10. фебруара. „Тан“ објављује једно писмо из Солуна, упућено на Грчку и Бугарску. Писац вели да Грчка апсолутно одбија бугарске захтјеве у Маћедонији.

Париз, 10. фебруара. *Нападу на утврђења од стране енглеско-француске ескадре, према француским листовима, није само циљ дарданелски пролаз већ и Цариград.*

Париз, 10. фебр. „Пти Паризиен“ јавља да сила тројног споразума имају утисак да Бугарска није примила на себе никакву политичку обавезу, захтијевајући да јој се да један дио њезина зајма.

Рим, 10. фебр. Телеграфишу из Лондона да је један њемачки аероплан летио изнад Есекса и бацао бомбе код Брентриа и код Голчестера. Штета је незнатна. Жртава није било.

Њујорк, 11. фебруара. „Њујорпки Тајмс“ јавља да је поводом бродолома пароброда „Евелин“ и „Хариб“ владин биро за поморска осигурања обуставио осигурања бродова и товара са опредијељењем у зараћене земље.

Лондон, 11. фебруара. Јављају из Рочестера, да је примјећено седам непријатељских аероплана према Маплинсаиду, који су ишли у сјеверо-западном правцу.

Берлин, 11. фебруара. У извјештају удружења агената за осигурање у Ливерпулу мисли се да енглески губитци на мору износе 41 брод према 23 у јануару 1914.

Цариград, 11. фебруара. Јављају из Токиа да су Јапанци извадили из воде једну велику лађу коју су потопили Њемци под Чинг-Тао.

Амстердам, 11. фебр. Поштанска служба између Холандије и Енглеске поново ће званично отпочети.

Кристианија, 11. фебруара. Норвешки генерални консулат у Лондону телеграфисао је министарству спољних послова да је кристијански пароброд „Регина“ бачен у ваздух. Посада с пароброда спасла се на једном ратном енглеском броду и искрцана је у Доверу. Министарство је телеграфски наложило посланству да се обавијести код поморског суда о овом случају. Пароброд „Регина“ имао је 1107 тона.

Вашингтон, 11. фебр. Америчка лађа „Charibe“ наишла је на мину близу њемачке обале и потонула.

Лондон, 11. фебр. Јуче је завршено уписивање државних бонова за 20 милиона фунти штерлинга. Уписано је 60,750.000 фунти штерлинга.

Пароброд „Рио Парана“ и пароброд „Харпалион“ торпедирани су и потопљени на широком мору код Бичнида. Од експлозије су погинула три Кинеза, а остатак људства се спасао.

Лондон, 11. фебр. Рајтерова агенција јавља из Скарборова да је пароброд „Дентфорд“ потонуо јуче у Сјеверном Мору у висини Скарборова. Држи се да је погођен торпедом. Људство је спасао један пароброд.

„Тајмс“ јавља да је 10. фебруара по подне потонула једна лађа за угаљ од 10.000 тона. Посада се спасла на чамцима за спасавање и на рибарским баркама.

„Тајмс“ јавља из Пекинга да је кинеско-јапанска конференција одложена, пошто није дошла ни до каквог резултата.

Рим, 11. фебр. Јављају из Лондона да ће Аскит у једној од идућих сједница Доњег Дома изложити мјере које ће Енглеска предузети против њемачке акције за уништавање трговачких бродова.

Берлин, 11. фебруара. Из Берна јављају да је енглеско-швајцарско пловидбено друштво у посљедње вријеме повећало таксе поморских осигурања за преносе одређене за Енглеску.

Беч, 11. фебруара. Из Цариграда јављају да је тамошње персијско посланство добило службену депешу из Техерана којом се јавља о реконструкцији Министарства. Министарство спољних послова преузео је Муавен Даурех. Некадашњи предсједник Министарства Ајиуд Даулех постао је министар правде.

Лондон, 11. фебр. „Тајмс“ јавља из Пекинга од 8. фебр. Кинеска влада је саопштила јапанској влади да је спремна да преговара о оних дванаест тачака које тражи Јапан, али да Кина не може претресати питања која погађају њен суверенитет или њено право да закључује трговинске уговоре са осталим државама.

Лондон, 11. фебр. Министар Финансија Лојд Џорџ изјавио је у Доњем Дому да огромна средства савезника имају пресудну важност у овом рату. Наши извори, казао је он, у људима и у новцу већи су него непријатељеви, и само је потребно да их потпуно смјело и укупно примијенимо, па да побиједимо.

Лондон, 11. фебр. „Дели Мел“ јавља из Кептајна од 6. фебр. да су Њемци приликом искрцавања енглеских трупа у Свакопмунду бацили неколико мина које су експлодирале.

„Тајмс“ јавља из Вашингтона да политика Јапана изазива велику узнемиреност. Штампа почиње да напада ту политику.

Сарајево, 12. фебруара. Умро је од пјегавог тифуса командант 15 кора генерал Апел.

Рим, 12. фебруара. Енглески адмиралитет објавио је рестриктивне мјере за пловидбу при уласку у Ирско Море.

Новинама објављују из Берлина да је њемачка влада одговорила Италији која је тражила разјашњења о блокади енглеске обале. Одговор се мало разликује од ноте која је упућена Сједињеним Државама Америчким, и у њему се каже да ће њемачка флота учинити

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE CETINJE

све могуће да поштује италијанску заставу.

Лондон, 12. фебруара. Друштво „Лојд“ је повисило премију осигурања од ратне опасности од 25 на 30%.

Лондон, 12. фебруара. Адмиралитет јавља да је 8. један њемачки подморски брод напао на један пароброд који врши службу између Фолкстона и Булоња и то тек што је био напустио булоњско пристаниште. Један торпедо је прошао на 30 јарда од пароброда на коме је било 92 грађанска путника, међу којима и поданици неутралних држава. Адмиралитет извјештава да је ограничена пловидба на сјеверном и јужном уласку у Ирско Море.

Атина, 12. фебруара. *Телеграми из Тенедоса јављају да је опет отпочело јуче прије подне бомбардовање Дарданелских утврђења и да је трајало цијелога дана. У бомбардовању је учествовало више великих ратних лађа и око 20 контраторпиљера. Бомбардовање се наставило и данас. Турска утврђења одговарају. Резултати бомбардовања нијесу познати.*

Атина, 12. фебруара. Поднесен је парламенту законски предлог којим се влада овлашћује да реквизира жито и брашно ради регулисања потрошње.

Цариград, 12. фебр. Пуковник Ремзи Бej, прећашњи војни аташе у Петрограду, именован је за команданта 9. корпуса кавкаске војске.

Лондон, 12. фебр. (службено.) *Категорички се демантује глас из Турске да су приликом напада на Дарданеле, три брода енглеско-француска оштећена. Ниједан брод није погођен.*

Лондон, 12. фебр. Адмиралитет објављује да је помоћна крстарица „Clamonaught“ нестала 21. јануара усљед буре. Пароброд „Okley“ потонуо је јутрос.

Лондон, 12. фебруара. Одговарајући у Доњем Дому на интерпелацију поднесену поводом говора Сазанова који је изјавио да су догађаји на руско-турској граници приближили тренутак остварења политичких и економских проблема у вези с питањем о изласку Русије на слободно море, Сир Едвард Греј је изјавио: „Ето једне тежње којој ми потпуно симпатишемо. Тачна форма у којојће се та тежња остварити, утврдиће се несумњиво у условима мира“.

Људство са једног ливерпулског брода искрцано је у Портсмуту. Причају да је пароброд потопљен на висини Бичида, и то мином или торпедом. Нико се није утопио.

Берлин, 12. фебруара. Упис за други њемачки ратни зајам извршиће се од 9. фебруара до 6. марта. Дане су облигације и благајнички бонови.

Рим, 13. фебруара. Телеграфишу из Лондона да је потонуо један пароброд са 1800 људи на четири миље од Стурга.

Амстердамске новине јављају да је код Останда један енглески аероплан оборио на земљу два њемачка аероплана, а трећи оштетио. Убијено је 7 њемачких официра.

Амерички трговачки брод „Карил“ наишао је на једну мину у Сјеверном Мору и потонуо близу њемачке обале.

Лондон, 13. феаруара. Бомбардовање спољашњих форофа Дарданела обновљено је 12. ов. мј. у 8 часова из јутра. Послије низа појединачне ватре са ратних бродова, они су нападнути концетрисаном ватром. Сви форови на уласу у мореузине успјешно су оштећени. Операција се наставља.

Лондон, 13. фебруара. За недјељу дана од 5. до 11. фебруара њемачке подводне лађе потопиле су седам енглеских бродова. Зато вријеме је међутим стигао и отишао из енглеских лука 1381 брод

Од почетка године просјечна недјељна цифра бродова била је 1413. На супрот њемачким тврђењима није потопљен ни један енглески транспорт.

Софија, 13. фебруара. Ратни Савјет у Рушчуку донио је одлуку по афери предаје 33 и 34 пука, који су се борили међу собом и који су се предали Румунима. Два мајора и један потпуковник осуђени су на вјешала. Други један мајор и 15 резервних потпоручника осуђени су на смрт, али су амнестирани на основу закона који је вотирало Собрање.

Беч, 13. фебр. Скупштинско предсједништво је имало састанак с министром-предсједником Штирком у питању о цензури. Предсједник Министарства је изјавио да влада није прешла на мјере на које јој опсадно стање даје права. Односно хране, Штирк је нагласио важност јучерањег царског ријешења и изјавио је наду да ће садашња количина цереалија и брашна бити довољна послије предузетих мјера. Што се тиче сазива парламентарне сесије, Штирк је казао да пошто се услови нијесу измијенили, боље је да се у садањим тренутцима не изазивају борбе странака с погледом на велико дјело одбране отаџбине, које треба једино да доминира све до закључења мира.

Рим, 13. фебруара. *Има већ неколико дана, како турска војска напушта Тракију и полази за Брусу, гдје ће, док траје рат, бити пријестоница. Посљедње вијести потврђују, да су Французи и Енглези дигли све мине у Дарданелима у дужини од 12 миља. Флота вајредује против утврђења. Аероплани извиђају и бомбардују с флотом форове.*

„Трибуна“ има из Тулона вијест да су трупе укрцане на многобројне транспорте и упућене на Галипољско полуострво иза Дарданелских утврђења. Тврди се, да су већ неке трупе искрцане и да у операцијама узима учешћа војска из Египта. (Нар. извјештај).

Рим, 13. фебруара. Јављају из Петрограда, да су Руси отпочели офанзиву на цијелом сјеверном фронту. Прасниш је заузет; Њемци се повлаче и на Висли. „Трибуна“ тврди, да је отпочела велика битка у сектору четири ријеке: Њемени, Нарева, Бобра и Висле. (Нар. извјештај).

Атина, 14. фебруара. *Бомбардовање дарданелских утврђења поново је отпочело. Турска утврђења су одговарала, али су ућуткана. Изгледа да су порушена утврђења Ертирул, Седелбар и Оранио. Једна савезничка оклопњача ушла је у Мореуз, одакле је бомбардовала утврђења један сат и вратила се неповријеђена.*

Петроград, 14. фебруара. Многобројни заробљеници које смо ухватили и који су припадали новообразованом четвртом кору војске, једнодушно тврде да је њихов кор претрпио врло велике губитке, поред свега непријатељског успјеха у шумама око Августова; и да су њихови редови врло деморалисани. Број заробљеника је много порастао. Наше заузимање пољског имања Могели објашњава се изненадним и несавладљивим нашим нападајем или недостатком њемачких искусних официра. (Вјесник.)

Петроград, 14. фебр. У току посљедњих борба, истичу се ови јуначки подвизи. Југоисточно од Прасниша гдје је једна њемачка батерија сметала нашој офанзиви, капетан Гурдов, под убиственом непријатељском ватром, налетио је на више оклопљених аутомобила на непријатељску батерију и из растојања од двадесет корака побио све тобџије. Капетан Гурдов је погинуо, али је зато допринио срећном току борбе. Наше трупе су освојиле Прасниш послије једног дана упорне борбе. Ратни плијен је тако велики да се још није могао пребројити.

Дијелови гарнизона у Осовцу извршили су један испад и довели у тврђаву више њемачких официра који су били у осматрању на ивици једне шуме. Команданти извјесних пукова у ноћном маршу, јавили су лаконски својој команди: „Непријатељ бјежи.“

Од почетка рата, војска генерала Брусилова заробила је 1900 официра и 186.000 војника. (Вјесник.)

Софија, 14. фебр. Војним лиферантима није допуштено да се користе споразумом између бугарских и румунских државних жељезница.

Париз, 14. фебруара. Код Ломбарзида француска артиљерија је тешко оштетила једну њемачку батерију. Белгијанци су освојили мали дио шанчева, које су били раније изгубили. Енглези су одбили њемачки нападај на путу за Ла Басе и напредовали 100 метара. У долини Ене водиле су се артиљеријске борбе са повољним резултатима по Французе. У Аргони Французи су напредовали у шуми сјевероазападно од Перта. Узето је једно њемачко пољско утврђење југоисточно од Менила. Једна њемачка колона одбијена је у Аргони. Разорена је једна њемачка стражарница. код Фур-де-Парй. Француска ватра зауставила је њемачки нападај на Мари-Терез. У долини Мезе, код Фимела, Французи су уништили заклоне за митраљезе и шанчеве. Французи су поново напредовали у шуми Бриле (у апрмонској шуми) нанијевши Нијемцима велике губитке.

Париз, 15. фебр. У Шампањи, сјеверно од Менила, Французи су отели, један *за другим, два шанца* и врх једне косе, на коме су били Нијемци. Западније Французи су освојили један важан положај. У Аргони француска артиљерија је бацила у ваздух један магазин с муницијом. Код Сен-Хибера, у шуми Маланкур, Нијемци су полили са горућом течношћу један шанац који су Французи морали напустити. Сви, који су били у шанцу, озбиљно су опаљени. Французи су противнападом одмах зауставили њемачку офанзиву, нанијевши Нијемцима губитака и заробивши војника. Код Вердена и Хо-де-Мез француска артиљерија је успјешно дјејствовала и бацила у ваздух 20 вагона или магазина с муницијом, уништила један одред и разорила један логор. У шуми Бриле борба се наставља у корист Француза. Неколико њемачких бомба бачено је иза Ниепора. У Веври француски аероплани одбијени су француском артиљеријом. Француски аероплани бацили су двије бомбе на касарн у Мецу на изложеном простору.

Лондон, 15. фебруара. Трговачки брод „Кланофтон“ који је нестао, сматра се да је пострадао усљед буре. На броду је било 20 официра и 260 људи.

Адмиралитет објављује да су њемачки подморски бродови потопили 7 енглеских бродова од 3. фебруара. У овом растојању времена 708 пароброда свих народности стигли су у енглеске луке.

Рим, 15. фебруара. У Дарданелима се настављају операције енглеско-француске флоте. Разрушене су неке турске фортице. Први дио Дарданела отворен је. Ради се на уклањању мина прије искрцавања савезника на полуострву.

На једној скупштини у Риму потукли су се социјалисте и националисте. Влада је ријешила да забрани јавне скупштине.

Сједнице у Парламенту врло су живе. Изјава Владе произвела је најбољи утисак.

Лондон, 15. фебр. Адмиралитет јавља да је бомбардовање Дарданела објављено у уторак у јутро. Једна ескадра оклопњача напала је у смакнутим редовима све фортице на улазу у Мореуз, које су срећно биле ућуткане. Операције се настављају.

Рим, 16. фебр. Први дио Дарданела налази се у власти енглеско-француске флоте. Фортице су разорене; потпуно разорење се наставља; ради се на уклањању мина око великог полуострва. Галипоље је слободно. Турске барутане су бачене у ваздух. Турци су претрпјели тешке губитке. Савезници су уништили 40 турских бродова у Дарданелима.

Лондон, 15. фебр. Тврди се да је Форећ Офису стигла нова нота предсједника Вилзона и да она вјероватно садржи необавезне приједлоге односно поступка Енглеске у питању снабдијевања Њемачке.

Лондон. 15. фебруара. Рајтерова Агенција јавља да је Енглеска објавила блокаду њемачке источне Африке.

Беч, 15. фебр. Јављају из Петрограда „Руском Слову“, да је кинеска влада извијестила своје генерале да се уздржавају од сваког непријатељства према Јапанцима. „Рјечи“ јављају 7. фебр. из Сингапура: Јапански војници су заузели касарне побуњених индијских трупа, које су побјегле.

Рим, 15. фебр. Усљед међународне ситуације, Министарски Савјет ријешио је да се забране сви скупови и манифестације, опасне по јавни ред, како на приватним мјестима, тако и на мјестима намијењенима за публику. Социјалистички посланици интерпелисали су владу ради ове забране. Саландра је одговорио да је у овом часу врховни интерес да у земљи не буде пертурбација јавног мира, које би само умањиле снагу и ауторитет Италије у цивилизованом свијету; моралне припреме не чине се скуповима него мисаоном сабраношћу и моралном дисциплином. Завршавајући, Саландра је казао: „Не знам да ли ће народ морати или неће морати да устане; али у данима опасности, у данима поклича, народ ће устати једнодушно пред очима Отаџбине!“

Посланици су одобравали са ускликом: „Живјела Италија! Живио Краљ!“

Рим, 16. фебруара. Пошто су социјалистички посланици тражили из политичких разлога да се расправља о раду министарства унутрашњих дјела прије него о раду осталих министарстава, усљед забрањивања јавних скупова, влада је одбила да прихвати обрнуту дискусију о раду и тражила је да се вотира повјерење. У гласању је учествовало 360 посланика, од којих је 314 гласало за владу, а 44 против владе. Гласали су за неповјерење званични социјалисти, републиканци и социјалисти реформисти.

Рим, 17. фебруара. *Већ неколико дана турска војска из Тракије напушта земљу и упућује се у Брусу која ће бити пријестоница за вријеме рата.* (Нар. извјештај).

Лондон, 16. фебр. Влада је објавила блокаду источне афричке обале од 15. фебруара.

Париз, 16. фебр. Контраторпиљер „Дањ“ наишао је на аустријску мину у барској луци и потонуо. Нестало је 38 људи. (Радиотел. извј.).

Париз, 16 фебр. *Телеграми из Рима јављају да је у Поли жестока бура однијела један Цепелин. Сва његова посада потопила се у Јадранском Мору.* (Радиотел. извј.).

Париз, 16. фебр. Није било ничег значајнијег од мора до Шампање. У маланкурској шуми Нијемци су

NACIONALNA BIBLIOTEKA CRNE GORE ĐURĐE CRNOJEVIĆ

поново посипали запаљивом течности француске шанчеве. У шуми Бриле борба се повољно развија.

Петроград, 16. фебруара. Заробљеници и топови који су пали сјеверно од Гродна у наше руке, припадају најбољем кору њемачке војске, 21., који је у мирно вријеме у појачаном стању смјештен на француској граници, а недавно пребачен у Источну Пруску. Иницијативу за борбу сјеверно од Гродна дали су Руси. Њемачки нападаји су рђаво успјели у крају Едвабна и Бобра и настављају се, али им недостаје енергије.

Храброст наших трупа види се по томе што оне нападају на непријатеља који покушава да наступа, и у секторима у којима не развијамо озбиљну акцију. Наше напредовање у околини Прасниша наставља се и задобија у извјесним секторима сасвим јасан карактер.

Заузимамо села, једно за другим, заробљавајући у сваком 500 до 800 војника, док у другим секторима Нијемци изводе против нападе, шаљући свјежа и недавно стигла појачања. Ипак, у овим посљедњим случајевима, и ако поједина села прелазе из руке у руку, у свему наш фронт знатно напредује сваког дана. На много мјеста њемачки заробљеници се туже да су њихове јединице тако измјешане да је немогуће управљање и дијељење муниције. Од 11. фебруара наше трупе су пошле напријед 18 врста, а на другим мјестима гдје борбе имају карактер против-напада, напредовали смо само три или четири врсте. (Вјестник.)

Петроград, 16. фебр. Генерал По допутовао и био топло примљен на станици од многобројне публике.

Лондон, 16. фебруара. *Приликом бомбардовања Дарданела потпуно су разорена 4 фора. Почео је рад на вађењу мина.*

Адмиралитет јавља да су дарданелски форови ућуткани, иза чега је зајочето вађење мина. Турски метак убио је 3 и ранио 5 морнара на „Агамемнону". 13. фебруара мореуз је био очишћен од мина у дужини од 4 миље. За то вријеме „Албион", „Мацестик" и „Ванжанс" напали су фор Дарданс и батерије на азијатској обали. Турска ватра није имала успјеха. Одреди за разоравање са „Ванжансе" и „Иресистибла" искрцали су се послије подне у Кумкале и у Седелаху. Форови су потпуно разорени осим Кумкалеа који је разорен дјелимично. Енглески губитци су 1 мртви и 3 рањена. Операције се настављају. Крстарица „Дезе" искрцала је један одред који је растјерао малу турску снагу. (Радиотел. извј.)

Каиро, 16. фебр. Аеропланске извиднице утврдиле су да је остала још мала турска снага у Екмаклу. Остатак Џемалове војске је у Клажи и Бершеди. Џемал и многи Нијемци су се повратили у Цариград.

Париз, 16 фебр. Једна француска крстарица узаптила у Ла Маншу параброд „Дацију" и довела је у Брест.

Рим, 17. фебруара. *„Трибуна", пишући о војној ситуацији, тврди да је зајочела велика битка у сектору четири ријеке: Њемена, Нарева, Бобра и Висле. Исти лист тврди да Руси настављају офанзиву на читавом зајадном фронту.*

Рим, 17. фебууара. *Француско-енглеска флота очистила је мине у Дарданелима у дужини од 12 миља. Аеропланн дају знакове за управљање ватре и исти бомбардују форове.*

Јављају из Тулона да се је на многобројне транспортне бродове укрцао један кор војске за Исток, у намјери да се искрца на галипољском полуострву иза дарданелских форова.

Тврде из Тулона да су поменуте трупе већ искрцане.

Увјеравају да ће и индијске трупе које долазе из Египта, узети учешћа у акцији.

Америка против њемачког варварства.

Француски лист Bulletin de l' Alliance Française доноси овај опширан занимљиви извјештај о покрету елите американске интелигенције противу Њемачке. Извјештај гласи:

У Њујорку је публикован спис славног адвоката г. Фредерика Витбрица, *„Мишљење једног Американина о јевропском рату"*, који ће г. Соломон Рајнах, учени члан нашег Института саопштити француској публици.

Са искреном живошћу г. Витбриц одговара на тезе рђавих адвоката с оне стране Рајне, па звали се они Балин или Билов, Онкен или Харден, Ојкен или Хекел.

„Кога ће увјерити прије свега да је њемачко хватање за оружје било акт законите одбране? Погледајте само Италију, која вам је, на дан кад је од вас позвана да испуни обавезу *дефансивног* савеза, могла да каже, а да јој ништа нијесте могли одговорити: „Ви сте узели иницијативу за рат: наш уговор не везује ме."

„Не вјерујем да би се у Сједињеним Државама могла образовати порота, која не би без оклијевања признала њемачки напад." И, на другом мјесту: „имамо доста свједочаба које утврђују, да је Њемачка утврдила приближан датум овога рата *прије него што је аустро-српска свађа убрзала догађаје.* То припремање доносило је собом одмах гажење белгијске неутралности. *„Пријећи ћемо преко Белгије овако!"* рекео је сам Цар главом, сијекући ваздух руком, прије непуну годину дана."

Да ексцеси Нијемаца нијесу измишљотина Белгије и Француске?... Г. Витбриц хтио би у то да вјерује. Али не може да сумња у казивања оних 60.000 Белгијанаца избјеглих у Енглеску, Холандију, Швајцарску, Француску; казивања таква, да, кад их човјек слуша, свијет му постаје крвав. — Зар може сумњати у намјерно бомбардовање катедрале у Рајмсу, које је констатовао г. Витнеј Варен? Па колико и других још? — У тренуку кад је г. Витбриц писао, још нијесу била публикована документа белгијске истраге.

Г. Витбриц, који још хоће да се нада, противу сваке наде, да су преувеличавали ужасе, позива Њемце „да траже анкету повјерену малом броју судија из неутралних земаља... На тај позив, одговор је дат, као што напомиње T. S. Reinach, *„Келнске Новине"* изјавиле су, *„да Њемачка никад неће примити међународни суд."*

И тако г. Витбриц, који не крије да је волио Њемачку и који још и сада говори о њој „као о старом пријатељу који је изгубио разум", мора да призна да се, испод симпатичне Њемачке, развила друга једна Њемачка; — да се „војна култура" састојала у припремању нових генерација за „наклени рат", и да, када је цар говорио, у славној бесједи о „стегнутој песници:" *„Не дајите милости, будите страшни као Атилини Хуни"*, то није била вагнеровска реторика, него први члан службе у рату. Он види да се рат разбуктао из љубави према рату; да у пруској души има методички култивиран сан о пангерманизму, који данас сматра господарство над свијетом као свој судбински удио."

И онда двије ствари, у њему, буне се у исти мах: достојанство америчког грађанина и достојанство модерна човјека. „Ђенерал Бернхарди пише да америчке плутократе не могу разумјети да човјечанство гледа и на друге циљеве, а не само на народно благостање". „Човјечанство захтијева такође, одговара расудљиво г. Витбриц, да људи, у све већем броју, буду слободни да развијају своју личност; оно тражи да војна аутократија, затрована својом властитом моћи, буде све мање и мање кадра да нас савија под предисторијски закон јачега". Врло велика већина америчког народа види јасно данас, да је *„цивилизација доведена у опасност од њемачке царевине на фриволан начин"*. И тако, кад исти Бернхадри прокламује да је улог „садашње" борбе „супрематија Њемачке или њена пропаст", г. Витбриц одговара дефинитивном ријечи, која ће бити историјска: *„Ако г. Бернхарди говори истину онда ми већма волимо пропаст Њемачке"*.

На гледиште научног духа и „добрих метода учености" поставља се г. *Џон Гријер Хибен*, сљедбеник г. Вилсона, као предсједник Принцетонова Универзитета. Њемачки интелектуалци „тврдили су да су се Француска и Енглеска спремиле да поплаве Белгију, кад их је Њемачка претекла, и кад је Белгија била у сагласности с њима". Г. Хибен напомиње, не без ироније, професору Ојкену, „да постављајући једну тако тешку тврдњу, научници, потписници апела, нијесу наговијестили и њен извор". То заборављање „добрих метода" објашњава се без сумње, када се види колико су узалудни софистички напори њемачке штампе да извуче ма и сјенку доказа из докумената које је њемачка војска ограбила у Бриселу. (Њујоршки Тајмс).

— У осталом, нови гласови по Америци добацују Њемачкој исту анатему. Хоћемо да објавимо, још данас, писмо које је упутио др-у Фрицу Шаперу, из Берлина г. *Churche* предсједник Карнецијеве Установе, у Пицбургу. „Ми Американи, скандализовани смо, посрамљени, *увријеђени*, тим злочиначким ратом који је распламтила једна нација која се назива хришћанском. *Нема оправдања за Њемачку.* Јаки, држани у оклопу као ви што сте, нико није могао хтјети да вас нападне... Неће бити довољан читав један вијек да бисте се рехабилитирали у очима свијета. Као побједиоци или као побијеђени, *ви се не можете надати опроштају свијета*".

— Прећашњи предсједник *Рузвелт* у низу чланака које је публиковао „Њујоршки Тајмс", препоручује политику интервенције америчке владе у погледу Белгије; ма да је дато од човјека који не носи одговорност за акцију, то мишљење има своју важност. Предсједник Вилсон као да је већ о њему водио рачуна у извјесној мјери, у посљедњим инструкцијама послатим, како веле, представницима Сједињених Држава у иностранству. Очекујући друге манифестације америчког незадовољства, г. Рузвелт силно утврђује дужност неутралних држава, потписница међународних конвенција. „Као предсједник, радећи у име владе моје земље и према једнодушној жељи нашега народа, издао сам наредбу да се стави потпис Сједињених Држава на Хашке Конвенције од 1899. и 1907. године. Изјављујем да не бих издао овлашћење за *такву мистификацију* да ми је и на ум пало да се влада неће сматрати као обавезана да чини све што може да би бдила да се одрже стипулације које је она огласила и као своје". Он сматра као и сувише доказано „да Белгија није нанијела увреду никакве врсте, и да је, при свем том, њена територија била поплављена а њен народ вргнут под јарам и да је њена неутралност *извјесно* погажена. Утврђено је тако исто да су отворене вароши биле бомбардоване, и да су бомбе бачане на зграде које нијесу припадале одбрани утврђених вароши. Претјеране ратне котрибуције, тако исто, изреком су осуђене члановима 49. и 52. хашких конвенција. Чланови 43. и 50. забрањују изреком колективну кажњивост, новчану или друге врсте, која би погађала становништво за дјела која су извршили појединци, за чије владање оно се не може сматрати одговорним. Уз то, очигледно у намјери да распростру терор, а не чак ни да казне, приступили су систематском страховитом опустошавању, коме је био подвргнут један дио централне Белгије. Или су чланови из међународног права потписани савјешћу народа и ујемчени њиховом часном ријечју, без смисла и смијешни, или ће се они одиста примијенити и на понашање њемачке царевине у садашњем рату".

— Наизмјеничне декларације г. *Чарлеа В. Елиота*, негдашњег предсједника универзитета Хервардова, нијесу мање знатне, и у толико су више ауторизоване што г. Елиот признаје да има „много додирних тачака између америчког и њемачког јавног мишљења". На ипак, *сва тежина јавног мишљења стала је на страну влада из Тројног Споразума*". Он налази томе *три* узрока.

„То је, прије свега, за то, што се владине њемачке практике, онакве, каквима су се показивале од почетка овога рата, и такве какве се настављају, *показују као завршетак пруских теорија о најзајовједнијем апсолутизму*". Сједињене Државе, инспирујући се поукама своје историје и принципима своје политике, осјећају, на неодољив начин, да се морају одупријети са највећом енергијом и таквим доктринама и таквим практикама. — На другоме мјесту, због ратних поступака њемачких, америчко јавно мишљење било је и остаје убјеђено". Овдје, г. Елиот говори са свим истим језиком као и његови часни земљаци: *„Ништа не може озаконити неоправдане свирепости*, које су нецјелисходне, које се дају избјећи, и из којих фатално ничу осјећаји мржње и презирања за народ који је за њих одговоран, и који ће, према томе, будућим генерацијама, више отежати одржање мира и реда у Јевроии". — Најпослије, што одређује разум као и осјећај Америке, то је појава у сред дана стања Њемачке душе. „Садашњи је рат неизбјежни резултат оне жеље за империјализмом, аутократијом, брзим обогаћењем, и оне *Религије Силе*. Оно што су Белгија и Сјевер Француске опустошени за ова три посљедња мјесеца, довољно је да докаже свијету шта би могло бити господарство Њемачке. Тај нови њемачки морал чија су наређења: *Буди суров, буди свирепи, буди господар*, то је одговорни творац рата. Сви народи који цијене политичке слободе, и који вјерују да је први задатак владе да развија благостање свију, мјерама и политиком заснованом на правди, доброј вољи, независности појединаца, не би могли пожељети ништа друго *до потпун пораз Њемачке и потпун неуспјех њеног садашњег предузећа"*. (Њујоршки Тајмс од 28. септембра 1914).

— Опростиће нам што смо уједно прикупили те силно мотивисане декларације, које су дошле од врло сјасних, разних духова, без предрасуда против Њемачке, а некада расположених и у њену корист. Њихова једнодушност чини дубок утисак. Они чине блок.

Дневник

Напад аустриске флоте. Јуче у 3 часа по поноћи, по бурном и мрачном времену, пред Баром се изненада појавише пет аустриских ратних лађа. Бомбардовале су пристаниште и варош. Том приликом на кеју је била запаљена једна зграда, али је претуљена. Јахт „Румија", који бијаше усидрен у порту, потопљен је. Једно лице је погинуло.

Одбору за пребјегле породице приложише: *Serbian Relief Tund у Лондону преко Њ. Е. грофа Салиса*, посланика Велике Британије *перп. 400 (четири стотине)*; породица г. *командира Ђура Ивовића*, команданта шест.-селачког батаљона, преко г. Ал. Мартиновића ген. консула, *перп. 50 (педесет)*; г. *Владимир Поповић*, предсједник општине *перп. 30 (тридесет)*; г. *Иво Бонаћи* чиновник Црног. Банке *перп. 30 (тридесет)*; г. г. *Стеван Прља, Јово Мартиновић* и *г-ђица Јоке Р. Вучковић* по *перп. 10 (десет)*; *Н. Н. перп 3.*

Свима племенитим прилагачима изјављује одбор најтоплију благодарност.

Исто тако с пуно захвалности истиче, да је г. *Васо Г. Вулић*, овдашњи трговац и грађанин, приликом добротворе забаве приложио знатну количину лијепога цвијећа, које је распродато на забави и донијело приход од *перп. 124·10 пара.*

ОГЛАСИ

Објава. Сходно брзојавном наређењу Кр. Обласне Управе од данас, број 2339., одложен је дан лицитације државних кожа, од реквирираних брави за 8. марта о. г.

Позивају се сви заинтересовани, да се на дан лицитације пријаве канцеларији управе општине вароши барске од 9 до 12 сати прије подне и од 2 до 5 сати по подне, којег дана ће се уступити продаја понуднику највише цијене, ако ова буде одговарала државном интересу, а иста ће бити у килограмима.

Исплата мора бити у злату, но како у земљи нема довољно злата, трговцима, односно купцима, омогућава се, да извезу коже, а увезу злато, а до тада морају положити излицитирани износ у готовом новцу дупло, или сигурном јемству. Број кожа до данас износи комада 4353.

Број 1802. Из канцеларије Управе Општине вароши Барске, 6. фебруара 1915., Ст.-Бар. (3,3)

За издавање има две камаре, у улици Иван Бега, бр. 24.

Ради погодбе обратити се у истој кући. 1,2

Штампа Кр. Ц. Државне Штампарије

Власник и одговорни уредник проф **Јован Николић.**